

ja, dobrobit otrok, »naša prihodnost« itn. Čeprav ideologija zdrave družine podpira pretežno konservativno reakcijo na vrsto sprememb v družbenem statusu ženske, pa njenega dometa v družbeni praksi ne kaže podcenjevati, še zlasti, če ji uspe doseči status vsaj poluradne državne ideologije in tako pridobi v roke zakonodajna in represivna sredstva za nadzor nad vsem, kar se ji zdi povezano s »problemom družine«: torej s seksualnimi navadami, s pravico do brezplačnega in svobodnega pristopa do abortusa, s profilom televizijskih programov, ki bi lahko domnevno škodili »moralnemu zdravju otrok« itn.

To, kar se je hkrati z ideološkimi kontroverzami, skupaj z njimi in proti njim, z družino v času recimo zadnjega stoletja dejansko zgodilo, seveda oži prostor praktičnega vpliva na življenje družine. Če ne govorimo o tem, da imajo vsaj v vseh deželah zunaj območja tretjega sveta ženske volilno pravico, je npr. absurden že pomislek na obnovo kulta devištva. Prav tako ni mogoča ukinitve vsaj formalne pravice žensk do profesionalne kariere in udeležbe v javnem življenju. Toda, če se oblika družine, kakršno poznamo danes, kaže kot dokaj odporna na zahteve po nekakšni repatriarhalizaciji, pa moramo ugotoviti, da se je monogamna zakonska zveza kljub zdaj že davni legalizaciji ločitve in kljub nezaustavljivo naraščajočemu prakticiranju ločitve, izkazala tudi dovolj odporna na zahteve po njeni ukinitvi kot na napovedi njenega gotovega in popolnega propada.

Ta ugotovitev bi nas utegnila zapeljati k sklepu, da je družina kot realna kategorija pravzaprav zunaj ideologije, od nje neodvisna, konec koncev nemara ideološko nevtralna, samoumevna in sploh normalna oblika sožitja večine ljudi vseh slojev. To bi pogojno veljalo, če bi dojemali ideologijo zgolj na podlagi njenih političnih manifestiranj, ne pa tako, kot smo se opredelili z Eagletonom. V okviru takšnega pojmovanja ideologije, pa se seveda izkaže vse kaj drugega. Trdnost ideološkega temelja meščanske družine, slej ko prej definirane kot monogamne heteroseksualne skupnosti, je konstituirana prav v območju temeljnega ideološkega pojma vse meščanske epohe: svobode! Naj je »normalna družina« bolj ali manj patriarhalna, s kopico otrok ali celo brez njih, vedno je dojeta kot institucija, ki zagotavlja intimnost, torej razmeroma široko »notranjo« svobodo, ki obstaja tudi v pogojih »zunanje« politične diktature. Tu moramo iskati tisti spregled, realnega, ki prispeva k reprodukciji dominantnih družbenih razmerij in so ga omenjeni in neomenjeni seksualni revolucionarji dovolj jasno slutili in ga z edino danimi sredstvi kulturnega in političnega boja niso mogli odstraniti. Zato so slednjič spoznali, da ideologija ni premagljiva z izrekanjem »re-snice« o njej, čeprav ni dvoma, da so pripomogli k določenim emancipato-